

**UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI” CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE SOCIOLOGIE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ
ȘCOALA DOCTORALĂ DE SOCIOLOGIE**

TEZĂ DE DOCTORAT

**Conducător de doctorat:
Prof. Univ. Dr. Irina Culic**

**Student-doctorand:
Pop Oana**

2025

UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI” CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE SOCIOLOGIE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ
ȘCOALA DOCTORALĂ DE SOCIOLOGIE

**Labor, Technology, and Gendered Subjectivity in the
„Femeia” Magazine – women as part of the Romanian
industrialization project (1965-1970)**

Conducător de doctorat:
Prof. Univ. Dr. Irina Culic

Student-doctorand:
Pop Oana

2025

Table of contents

INTRODUCTION.....	1
<i>Industrial transformation and the making of a modern socialist subject</i>	<i>1</i>
<i>Women's participation in the industrial labor force and the shifting representations of women's labor in public discourse</i>	<i>3</i>
<i>Narratives of Labor in "Femeia" (1965) and in Ana Gluvacov's „Afirmarea Femeii în viața societății" (1975)</i>	<i>6</i>
<i>Industrial Inclusion and Reproductive Control: Structural Limits of Gender Equality ...</i>	<i>8</i>
METHODOLOGICAL APPROACH	11
THESIS STRUCTURE	15
1. INDUSTRIAL MODERNIZATION AND THE SCIENTIFIC-TECHNICAL REVOLUTION	17
<i>Industrial Implementations of the Scientific Technical Revolution</i>	<i>23</i>
<i>A New Type of Labour – Wage and Educational Reforms Throughout the 1960s</i>	<i>24</i>
<i>Reimagining the Socialist Subject - marxist humanism and new worker subjectivities ...</i>	<i>28</i>
2. THE FEMEIA MAGAZINE AS A CASE STUDY	33
<i>The Press as a Site of Subject Formation</i>	<i>33</i>
<i>The Socialist Press in the 1960s: Changing Functions, Changing Styles</i>	<i>35</i>
<i>The National Council of Women and the Gendered Mediation of Labor and Ideology ...</i>	<i>38</i>
<i>A Textual Archive of Socialist Womanhood: Reading Femeia in 1965</i>	<i>41</i>
<i>The Soul as a Site of Struggle: Ecaterina Oproiu's ambivalent feminist politics</i>	<i>52</i>
3. WOMEN IN THE SOCIALIST ECONOMY: STRUCTURAL CONTRADICTIONS	58

<i>Women and the reproduction of labour</i>	58
<i>Women and industrial production</i>	61
<i>Ana Gluvacov - Hopes for a scientific gender regime for the distribution of labor</i>	65
<i>The tensions between economic growth and motherhood</i>	69
<i>A taylorist workforce in a technical world</i>	71
<i>Lived contradictions</i>	74
O.P. – seamstress and economist at Someșul (1970)	74
R.B. - weaver at the România Muncitoare Enterprise (1956)	76
I. - shoemaker at the Clujana Factory (1969)	78
Doamna T. – chemical engineer at Carbochim (1958)	80
Conclusions	83
CONCLUSION	85

Muncă, tehnologie și gen în revista „Femeia” – femeile în cadrul proiectului de industrializare din România (1965–1970)

Rezumat

Transformarea industrială și formarea subiectului socialist modern

Ca parte a unei strategii de dezvoltare conduse de stat, România s-a industrializat într-un ritm accelerat în anii 1960 (Ban, 2014; Crowther, 1988; Murgescu, 2010). Producția industrială s-a extins, absorbind activități care anterior erau gestionate de alte ramuri ale economiei, cum ar fi agricultura și comerțul. Industria chimică, în special prin creșterea producției locale de fibre sintetice, a fost esențială pentru restructurarea industriei textile, permițând extinderea unor forme de producție mecanizate, de mari dimensiuni, o productivitate mai mare, costuri mai mici și o standardizare sporită a proceselor de muncă. Aceste dezvoltări au asigurat livrarea unor produse din ce în ce mai procesate care urmau să îmbunătățească poziția României ca o economie orientată spre exportul de bunuri cu valoare adăugată.

Toate aceste transformări au fost interconectate cu contextul mai larg al revoluției științifico-tehnice, pe care statul a îmbrățișat-o ca mijloc de accelerare a dezvoltării economice. Această orientare a fost articulată oficial la cel de-al Treilea Congres al Partidului Muncitoresc Român în 1960, unde creșterea nivelului tehnic al producției a devenit un obiectiv central al planificării economice. Inițial, mecanizarea și automatizarea au fost prioritare: statul a pus accent pe înlocuirea muncii manuale cu mașini, modernizarea echipamentelor industriale învechite și dezvoltarea unui sector intern de construcție de mașini. Niveluri ridicate de investiții în industrie au continuat pe tot parcursul anilor '60.

Pe măsură ce anii '60 avansau, progresul tehnic a fost imaginat ca motor al eficienței economice și al transformării societale, preconizând automatizarea și mecanizarea rapidă a producției în

toate sectoarele industriale. La rândul său, această transformare tehnologică a cerut profesionalizarea și raționalizarea muncii. Muncitorii nu mai erau valorizați doar pentru rezistența fizică sau capacitatea de a executa munci repetitive, ci pentru capacitatea de a se adapta la schimbări tehnologice, de a inova și de a colabora. Aceste noi cerințe au fost instituționalizate prin reforme salariale care recompensau educația și calificările tehnice și prin reforme educaționale care urmăreau alinierea dezvoltării educației la nevoile industriilor emergente.

Restructurarea economiei industriale în contextul revoluției științifico-tehnice a avut efecte vaste și asupra vieții sociale. Au fost generate noi categorii ocupaționale, necesitând nu doar mai mulți muncitori, ci un nou tip de muncitor: calificat tehnic, devotat ideologic și echipat emoțional pentru a funcționa în medii de producție complexe și mecanizate. În acest sens, dezvoltarea industrială a devenit și un spațiu în care putea să apară noul muncitor socialist.

Infrastructura ideologică care a însoțit aceste transformări materiale a fost modelată de o tranziție de la ortodoxia stalinistă către umanismul marxist, care a re-centrat subiectul uman, nu ca un executor pasiv al forțelor istoriei, ci ca agent conștient și autoactualizant. Această mișcare a re-legitimat științele sociale -în special sociologia și psihologia- care fuseseră anterior marginalizate, poziționându-le ca instrumente importante în guvernarea noului subiect industrial socialist. Astfel, reconceptualizarea muncii a creat deschideri noi pentru gestionarea științifică a subiectivității. Muncitorii au devenit obiecte de studiu în anchete, interviuri și evaluări psihologice, ca parte a unui efort mai larg de a optimiza integrarea lor în dezvoltarea socialistă.

Participarea femeilor în forța de muncă industrială și reprezentările schimbătoare ale muncii femeilor în discursul public

O mobilizare masivă a resurselor de muncă pentru a susține acest proiect industrial a fost realizată prin atragerea femeilor în activități productive și prin transferul forței de muncă din agricultură în industrie, mai ales având în vedere că procesul de colectivizare a agriculturii a fost finalizat în 1962. Femeile erau puternic reprezentate în sectoare tradițional feminizate precum industria textilă –unde ponderea lor a crescut de la aproximativ 59% în 1948 la circa 73% la

sfârșitul anilor 1980– în sănătate și în educație. Deși multe dintre aceste domenii erau tradițional asociate cu femeile, statutul lor a fost redefinit sub socialism: sectoare precum industria textilă au fost modernizate și mecanizate, câștigând prestigiu și creșteri salariale în raport cu unele sectoare dominate de bărbați, precum construcțiile. Femeile erau totodată din ce în ce mai prezente în domenii care necesitau studii superioare și care fuseseră anterior aproape exclusiv dominate de bărbați (finanțe, justiție, arhitectură, electronică...).

Această mobilizare a femeilor în contextul unor sectoare industriale rapid tehnologizate și în cadrul proiectului socialist de emancipare a femeilor reprezintă interesul central al tezei mele. Pentru a explica modurile specifice în care femeile și rolurile lor au fost imaginate și adresate în perioada de final a anilor '60 și începutului anilor '70, mă bazez în principal pe revista „Femeia” și pe narativele schimbătoare care au apărut în paginile acesteia.

Editată și publicată lunar de către Consiliul Național al Femeilor, și autodefinită drept o „revistă sociopolitică și culturală”, Femeia a funcționat ca un mediu ideologic cheie pentru articularea, traducerea și popularizarea viziunii în schimbare a Partidului asupra feminității în socialism. Deși funcția sa oficială era aceea de a promova realizările în domeniul egalității de gen și de a mobiliza femeile în viața productivă și politică, paginile sale relevă totodată tensiuni profunde în interiorul acestei viziuni, în special pe măsură ce revoluția științifico-tehnică începea să redefinească ceea ce însemnau munca, feminitatea și modernitatea.

Mai degrabă decât un simplu instrument de propagandă, Femeia oferă o arhivă a modului în care se purtau negocieri ideologice și în care imaginea femeii socialiste moderne era în mod constant redefinită fie prin aliniere politică, fie prin autonomie editorială. Lectura revistei Femeia se aliniază cu încercările mele mai recente de a privi revistele și organizațiile femeilor socialiste nu doar ca simple portavoci ale Partidului, ci ca spații construite în care au fost articulate și contestate multiple narațiuni.

Această direcție de reflecție a fost inspirată parțial de discuțiile din articolul-forum „Ten Years After: Communism and Feminism Revisited”, publicat în volumul al zecelea al revistei *Aspasia* în 2016 (de Haan et al. 2016). Forumul pledează pentru o înțelegere mai nuanțată, ancorată istoric și pluralistă a condiției femeii sub socialism. El contestă echivalarea democrației liberale cu feminismul și socialismul cu opresiunea. În schimb, contribuitorii la acest forum arată că

regimurile socialiste, în ciuda contradicțiilor lor, au creat condiții în care multe femei au urmărit activ justiția socială, egalitatea de gen și participarea politică. Forumul argumentează împotriva viziunii simpliste conform căreia organizațiile de femei din socialism au fost doar „soldați în slujba partidului”. În schimb, contribuțiile subliniază că aceste organizații erau spații politice complexe, în care femeile exercitau și negociau forme de independență, uneori aliniindu-se obiectivelor statului, alteori opunându-se subtil structurilor patriarhale.

Narațiuni despre muncă în revista *Femeia* (1965) și în volumul „Afirmarea Femeii în viața societății” de Ana Gluvacov (1975)

În 1965, revista *Femeia* prezenta integrarea femeilor în munca industrială drept un pilon central al proiectului de modernizare al României, aliniind-o atât aspirațiilor ideologice, cât și transformărilor materiale generate de revoluția științifico-tehnică. În mai multe numere, muncitoarele –în special din domenii precum textilele, industria alimentară și ingineria– erau reprezentate nu doar ca participante la obiectivele economice naționale, ci ca agenți esențiali ai modernizării culturale și emoționale. Această reprezentare combina munca afectivă cu priceperea tehnică, recodificând calități feminizate precum precizia, curățenia și grija ca atribute valoroase pentru producția socialistă.

Fie că era vorba de ingineri, controlori de calitate sau lucrătoare sezoniere din industria alimentară, femeile erau prezentate ca producătoare morale, implicate emoțional și înzestrate cu abilități pedagogice, adică figuri ideale pentru un nou tip de muncă care cerea flexibilitate, responsabilitate și autoreglare. Este dificil de ales între numeroasele exemple discutate ulterior în teză, dar poate articolul intitulat „Gospodine la scară națională”, publicat în numărul din Septembrie 1965, oferă un exemplu edificator al codificării de gen a noilor sectoare industriale, în special cel alimentară. Articolul explorează modul în care modernizarea industriei alimentare a preluat roluri tradițional domestice asociate femeilor (precum coptul, conservarea, prepararea lactatelor), ridicându-le la nivelul unor procese industrializate și tehnologizate. Aceasta este înfățișată drept un „salt calitativ” în responsabilitățile istorice ale femeii. Articolul citează al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, care a stabilit ca obiectiv creșterea producției industriei alimentare cu 50% în timpul planului cincinal și construcția de noi fabrici. În acest context, femeile apăreau drept actori centrali, continuându-și rolul domestic într-un plan

superior, modernizat, acum producând la scară națională. Ceea ce este remarcabil aici este reevaluarea simbolică a unor forme de muncă: rolurile vechi (precum cel al preparatoarelor de hrană) nu erau abolite, ci extinse în sfera industrializată și revalorizate simbolic.

Aceste reprezentări reflectă și o nouă înțelegere a muncii tehnice. Munca în fabrici nu mai era privită strict ca fizică sau masculină, ci era tot mai mult intelectualizată și feminizată prin integrarea psihologiei, proiectării și a planificării. Articolele din *Femeia* celebrau capacitatea femeilor de a îmbina raționalitatea tehnică cu angajamentul emoțional și anduranța morală.

Potențialul de egalizare de gen al industriei modernizate a fost observat și în afara revistei *Femeia*, de către gânditoare precum Ana Gluvacov. În lucrarea ei „Afirmarea Femeii în viața societății” (Gluvacov, 1975), Gluvacov oferă o analiză detaliată a evoluției participării active a femeilor în societate după război, cu accent pe deceniul 1965–1975. Ea combină date din recensăminte și anuare statistice cu perspective sociologice și politice pentru a analiza schimbările în rata angajării femeilor în economie și distribuția lor în diverse sectoare și niveluri profesionale și educaționale.

În analiza sa, Gluvacov subliniază două observații importante: progresul tehnologic a avut tendința de a submina diviziunile tradiționale de gen ale muncii. Gluvacov argumentează că tehnologia modernă a erodat separarea istorică dintre „munca masculină” și „munca feminină” prin eliminarea cerințelor de forță fizică care susțineau ierarhiile ocupaționale bazate pe gen. Pe măsură ce producția devenea din ce în ce mai mecanizată și automatizată, competențele intelectuale, tehnice și afective urmau să devină mai importante decât forța brută. Această schimbare a deschis femeilor noi domenii profesionale și a făcut accesibile multe meserii anterior dominate de bărbați. În viziunea ei, restructurarea tehnică a muncii nu era doar o chestiune de eficiență economică, ci și o pârghe esențială a dezvoltării umane, deoarece permitea ca munca să fie „adaptată omului”, nu invers. A doua observație a lui Gluvacov este că o redistribuire rațională și științifică a muncii putea duce la echilibru de gen în industrie. Gluvacov imagina un viitor în care distribuția muncii între sexe era ghidată nu de stereotipuri sau esențialism biologic, ci de cercetare științifică. Ea pleda pentru o reorganizare rațională a forței de muncă, care să aloce femei și bărbați în muncă în funcție de competențe, aptitudini și condiții de lucru, nu pe baza unor presupuneri culturale moștenite. Deși nu pleda pentru o neutralitate de

gen completă, ea respingea segregarea ocupațională „irațională” și cerea locuri de muncă mixte și o distribuție mai echitabilă a femeilor în toate sectoarele economiei. Aceasta nu doar că ar fi îmbunătățit egalitatea de gen, ci și ar fi contribuit la o planificare socialistă mai eficientă.

Incluziunea industrială și controlul reproductiv: limite structurale ale egalității de gen

Un moment de cotitură pentru potențialul emancipator înscris în aceste transformări a fost marcat de introducerea, în octombrie 1966, a Decretului 770, care a interzis avortul și a marcat începutul unei politici pronataliste din ce în ce mai represive, cu impact structural profund asupra proiectului emancipării femeii prin participarea la forța de muncă modernă. După 1966, spațiul discursiv oferit de revista Femeia -deși rămânea deschis reinventării nu doar a femeii, ci și a spațiilor publice în care ea își făcea tot mai mult simțită prezența- a fost redirecționat treptat către tropi mai conservatori, articulați în principal prin idei științifice despre determinarea biologică a femeii.

Deja în 1966, Femeia înregistra ambivalența instituțională legată de integrarea femeilor în profesiile industriale și tehnice emergente. Un articol investigativ intitulat „Ce profesii să aleagă fetele?” (Femeia, nr. 3, martie 1966) dezvăluie cum discursul oficial încerca să împace ethosul egalitarist al modernizării socialiste cu presupuziții de gen reînviolate despre capacitatea fizică a femeilor. Oficialii Ministerului Educației intervievați în articol prezentau distribuția forței de muncă drept o chestiune științifică, reluând argumentele raționaliste ale unor gânditoare precum Ana Gluvacov. Cu toate acestea, în contrast cu viziunea emancipatoare a lui Gluvacov, acești oficiali reafirmau și perspective de gen esențialiste, susținând că „constituția fizică a femeii” ar trebui să le orienteze profesional către sectoare precum textilele, industria alimentară, educația și ingineria ușoară – domenii deja feminizate sau considerate „potrivite”.

Același articol face referire la intenția de a crea un „nomenclator de profesii” potrivite în funcție de gen, un instrument menit să stabilească „obiectiv” și să comunice public care ocupații sunt adecvate pentru femei. Deși prezentată drept o soluție tehnică rațională, aceasta a marcat un punct de cotitură în reînscriserea statului către cadre normative de gen. În anii următori, Femeia a început să publice în mod regulat actualizări despre nomenclator, dar a găzduit și voci critice față de aplicarea sa restrictivă, cum ar fi o scrisoare din 1973 de la o tânără căreia i s-a refuzat accesul la Institutul de Marină (Femeia, nr. 9, septembrie 1973).

Această evoluție scoate în evidență o contradicție-cheie: în timp ce politicile declarau ridicarea statutului femeii prin participarea la modernitatea industrială, același limbaj științific era mobilizat pentru a reglementa și a restrânge această participare, prin menținerea femeilor în sectoare „tradiționale”. Deși inițial reformele salariale, promovarea profesională și incluziunea educațională reflectau o logică de omogenizare în care diferențele de gen urmau să fie depășite prin acumularea de competențe, pe măsură ce femeile erau absorbite în complexul industrial al revoluției științifico-tehnice, „particularitatea” lor biologică și morală – în special în calitate de mame – era reafirmată cu tot mai multă forță.

Deși structurile de promovare și salarizare recompensau calificarea tehnică, multe femei erau private de accesul la educația profesională sau excluse din sectoarele mai bine plătite pe baza unor viziuni esențialiste și medicalizate ale feminității. Așa cum arătau Ana Gluvacov și altele, femeile erau adesea plasate în sarcini repetitive, slab calificate, justificate prin presupuneri despre „potrivirea” lor biologică pentru astfel de roluri. În același timp, femeile erau instrumentalizate ca forță de muncă flexibilă, ale cărei ritmuri imprevizibile –influențate de politica pronatalistă și responsabilitățile domestice– le făceau mai puțin atractive ca forță de muncă pentru directorii de fabrici presați să îndeplinească planurile de producție.

În volumul său din 1975 și într-una dintre rarele sale intervenții în Femeia din 1972 (Femeia, nr. 7, iulie 1972), Gluvacov recunoștea că inegalitățile structurale persistente, inclusiv lipsa accesului la formare profesională, continuau să limiteze avansarea femeilor. În cele din urmă, promisiunea socialistă a egalității de gen prin muncă a fost atât susținută, cât și limitată de logica modernizării și a planificării tehnocratice pe care pretindea că o împlinește.

Femeile au devenit simultan simboluri ale progresului socialist și obiecte ale supravegherii reproductive. Integrarea lor în munca salariată nu a fost niciodată însoțită de o socializare completă a muncii reproductive. În schimb, de la ele se aștepta să întruchipeze roluri duble și adesea contradictorii: producătoare industriale eficiente și mame devotate. Această tensiune este deosebit de vizibilă în discursul cultural și psihologic: femeile erau lăudate pentru stabilitatea lor emoțională și rezistența morală, calități care erau recodificate drept virtuți tehnice necesare anumitor tipuri de muncă industrială. Astfel, esențialismul biologic nu a fost înlocuit de egalitarismul socialist, ci a fost strategic încorporat în interiorul acestuia.

Abordare metodologică

Această cercetare se bazează în mare parte pe o analiză socio-istorică calitativă a unui corp de texte produse între 1965 și 1975, în special pe mai multe numere ale revistei *Femeia*, publicată sub patronajul Consiliului Național al Femeilor din România. De asemenea, interacționez critic și interpretativ cu două volume scrise de Ecaterina Oproiu și Ana Gluvacov în 1975 („3x8 plus infinitul: dialoguri despre condiția femeii”, respectiv „Afirmarea femeii în viața societății”), în care ele abordează, în termenii lor proprii, problemele contemporane privind condiția femeii în România socialistă.

Dacă există un merit principal al tezei mele, consider că acesta constă în aducerea în atenție a acestor voci critice, într-un peisaj adesea descris ca sufocant și nepermisiv din punct de vedere ideologic. În loc să îmi propun să elaborez o istorie completă sau o critică pur ideologică, tratez aceste materiale ca pe niște arhive de producție discursivă, obiectivul meu principal fiind acela de a înțelege modul în care proiectul socialist al modernizării, în special în dimensiunile sale tehnocratice și de gen, a fost articulat și negociat prin intermediul presei oficiale și al discursului experților într-o perioadă de transformare majoră (1965–1970).

Pentru informațiile detaliate despre evoluția peisajului industrial în primii ani 1960, mă bazez pe volumul „Dezvoltarea Economică a României 1944–1964”, publicat în 1964 la Editura Academiei Republicii Populare Române și coordonat de un colectiv de specialiști sub conducerea lui Mircea Biji, Vasile Malinschi și Manea Mănescu (Biji et al., 1964).

La fel de esențială pentru schițarea evoluției instituționale a Consiliului Național al Femeilor în anii 1960 și pentru înțelegerea contextului în care s-a desfășurat participarea femeilor la munca salariată este lucrarea Lucianeii Jinga, „Gen și reprezentare în România comunistă 1944–1989” (Jinga, 2015).

Un element crucial care mi-a conturat interesul pentru problema reprezentării muncii feminine a fost participarea mea la cercul de lectură și discuții organizat de Colectivul Ecaterina Arbore în primăvara anului 2024, axat pe reprezentările muncii femeilor în literatura română a anilor 1950. Discuțiile au generat perspective deosebit de valoroase, în special prin modul în care au deschis spații de interogare critică a abordărilor dominante privind reprezentarea femeilor în socialismul de stat.

Un alt punct de plecare metodologic, deja menționat în introducere, a fost lectura articolului-forum „Ten Years After: Communism and Feminism Revisited”, publicat în volumul 10 al revistei *Aspasia* în 2016 (de Haan et al. 2016). În loc să privească regimurile socialiste exclusiv prin prisma autoritarismului, autoarele contribuțiilor din forum subliniază că aceste sisteme – în ciuda contradicțiilor interne– au permis multor femei să se angajeze activ în lupta pentru egalitate de gen și participare politică. Respingând noțiunea reductivă conform căreia organizațiile femeilor sub socialism au fost doar „soldați ai Partidului”, forumul le prezintă ca arene politice plurale, în care femeile au navigat, au acționat și, uneori, au contestat limitele puterii de stat și ale normelor patriarhale.

Pe lângă forum, esențiale pentru această nouă abordare a organizațiilor feminine în socialism sunt lucrările lui Kristen Ghodsee, care analizează rolul Asociației Femeilor din Bulgaria în lupta pentru drepturile femeilor, atât la nivel local, cât și internațional (Ghodsee, 2012), ale lui Maxine Molyneux, care a studiat relația dintre statul socialist și interesele femeilor în Nicaragua, complicând ideea de „emancipare de sus” prin evidențierea capacității de a acționa independent a femeilor în interiorul sistemului (Molyneux, 2001), ale Zsófiei Lóránd, care vede activismul femeilor socialiste ca un proiect politic cu dezbatere, contradicții și rezonanțe transnaționale (Lóránd, 2022), și ale Chiarei Bonfiglioli, care argumentează pentru reevaluarea și corectarea narațiunii feministe occidentale dominante care a șters contribuțiile femeilor socialiste la conferința din Mexico City din 1975, organizată sub egida ONU cu ocazia Anului Internațional al Femeii (Bonfiglioli, 2016).

În centrul cercetării mele se află analiza tematică a conținutului revistei *Femeia*, publicată lunar de Consiliul Național al Femeilor. Tratez *Femeia* ca pe un spațiu discursiv unde s-au asamblat, stabilizat și uneori contestat narațiuni despre gen, muncă, modernizare și emoții. Astfel, nu consider revista ca o reflecție transparentă a ideologiei de stat, ci ca un spațiu complex de negociere ideologică, în care directivele oficiale, autonomia editorială și tropii culturali în schimbare s-au intersectat.

Abordarea mea asupra revistei este informată de conceptul de „comunitate imaginată” al lui Benedict Anderson (Anderson, 1991) și de noțiunea de „public intim” a lui Lauren Berlant (Berlant, 2008). Aceste cadre îmi permit să înțeleg cum *Femeia* își adresa cititoarele nu doar ca

subiecte politice, ci ca ființe emoționale, relaționale și aspiraționale. În acest sens, revista a funcționat ca o infrastructură afectivă, creând un spațiu de apartenență mediată care traducea obiectivele socialiste de angajare în narațiuni intime și genizate.

Prima parte a analizei se concentrează asupra anului 1965, pe care îl tratez ca un moment de tranziție – marcând atât consolidarea politicii industriale post-colectivizare, cât și perioada de tranziție dintre regimurile Dej și Ceaușescu. Am analizat în detaliu opt articole publicate în diverse numere ale revistei Femeia în 1965, identificând motive recurente și tipologii de reprezentare. M-am concentrat în special pe anumite genuri de texte (rapoarte de teren, interviuri cu muncitoare și experți, anchete de teren, portrete tehnice și rubrici de educație parentală), care mi s-au părut deosebit de revelatoare în modul în care munca, feminitatea și responsabilitatea socială erau reîncadrate sub bannerul revoluției științifico-tehnice.

Închei analiza numerelor din Femeia evidențiind o schimbare de ton care apare la sfârșitul anilor '60, când revista cheamă cititoarele să reflecteze asupra eșecului parțial al proiectului socialist de egalitate de gen prin muncă. Articole investigative, cu titluri sugestive precum „Pot femeile să conducă?” și „De ce devine profesia slujbă?”, interogau barierele structurale și culturale care împiedicau avansarea profesională a femeilor, chiar și în sectoarele în care acestea erau majoritare numeric.

Într-o juxtapunere revelatoare, aceleași numere ale revistei Femeia care tratau lipsa reprezentării femeilor în funcții de conducere promovau și revigorarea „industriei casnice” ca soluție „flexibilă” pentru integrarea economică a femeilor. Această politică – care presupunea munca la domiciliu în domeniul textil și artizanal – era prezentată ca o recuperare a tradiției și o soluție pragmatică pentru reconcilierea responsabilităților domestice cu nevoia de venit. În practică, însă, ea repositiona munca femeilor în sfera privată și marca o retragere față de viziunea anterioară de integrare industrială completă.

În paralel cu analiza sursei primare, am consultat un corpus restrâns de literatură de specialitate din aceeași perioadă, incluzând lucrările „Afirmarea femeii în viața societății” (Gluvacov, 1975) și „3x8 plus infinitul” (Oproiu, 1975).

În concluzie, această cercetare îmbină lectura textuală detaliată cu o abordare sociologic-istorică, punând accent pe rolul formațiunilor discursive în modelarea subiectivităților și în medierea

contradicțiilor politicii socialiste. Ea reunește discursul oficial, munca afectivă și practicile instituționale pentru a înțelege cum a fost imaginată, mobilizată și reglementată munca genizată într-o fază-cheie a modernizării socialiste.

Am utilizat IIAGen pentru redactarea și editarea acestei lucrări, în conformitate cu regulile propuse de Consiliul Științific al Universității Babeș-Bolyai, prezentate în documentul „Inteligența artificială în scrierea academică: punct de vedere” (<https://ubbcluj.ro/ro/infoubb/comunicate/consiliul-stiintific-ubb-despre-inteligenta-artificiala-in-scrierea-academica>).

Bibliografie

- Anderson, B. (1991). *Imagined Communities. Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. Verso.
- Ban, C. (2014). *Dependență și dezvoltare. Economia politică a capitalismului românesc*. Tact.
- Berlant, L. G. (2008). *The female complaint: the unfinished business of sentimentality in American culture*. Duke University Press.
- Bonfiglioli, C. (2016). The First UN World Conference on Women (1975) as a Cold War Encounter: Recovering Anti-Imperialist, Non-Aligned and Socialist Genealogies. *Filozofija i Društvo XXVII* (3).
- Crowther, W. E. (1988). *The Political Economy of Romanian Socialism*. Praeger..
- Ghodsee, K. (2012). Rethinking State Socialist Mass Women's Organizations: The Committee of the Bulgarian Women's Movement and the United Nations Decade for Women, 1975-1985. *Journal of Women's History*, 49-73.
- Jinga, L. (2015). *Gen și Reprezentare în România Comunistă. Femeile în cadrul Partidului Comunist Român 1944-1989*. București: Polirom .
- Lóránd, Z. (2022). International Solidarity as the Cornerstone of the Hungarian Post-War Socialist Women's Rights Agenda in the Magazine Asszonyok. *International Review of Socialist History*, 103-129.
- Molyneux, M. (2001). *Women's Movements in International Perspective, Latin America and Beyond*. Palgrave Macmillan.

Moraru, E., & Alexandrescu, V. (1965, September). Gospodine la scară națională. *Femeia*, pg. 1-3.

Murgescu, B. (2010). *România și Europa. Acumularea decalajelor economice (1500-2010)*. Polirom.